

nych zajęć na "łonie przyrody". Studenci poszukują odpowiedzi na pytanie jakie potrzeby są zaspokajane dzięki odpowiednio czystemu środowisku, próbują też identyfikować swoje odczucia w kontakcie z przyrodą i porównać je z odczuciami w centrum miasta. Ponadto przynajmniej jedno zajęcia są prowadzone bez użycia jakichkolwiek pomocy dydaktycznych.

Realizację **zasad trzeciej i czwartej** umożliwia analiza – w formie warsztatowej – treści *Podręcznika Ekozespołu*. Charakteryzowanie poszczególnych obszarów zrównoważonej konsumpcji pozwala studentom dostrzec zależność pomiędzy każdym działaniem człowieka a stanem środowiska przyrodniczego.

Zasada szósta została uwzględniona m.in. w zabawie: *Zgadnij kim jestem*. Każdy z uczestników utożsamia się z wylosowanym elementem środowiska przyrodniczego. Pozostali uczestnicy na podstawie opisu i gestykulacji starają się odgadnąć jaki to element.

W ramach analizowania modelu konsumpcji niezrównoważonej, jest realizowana **zasada siódma**. Jednym z celów tego spotkania jest identyfikacja negatywnych emocji (głównie lęku i poczucia winy) związanych z degradacją środowiska oraz uświadomienie mechanizmu wypierania informacji o zagrożeniach.

Studenci mogą zapoznać się z **zasadą ósmą** poprzez piśmienną (napisaną odręcznie na papierze z recyklingu i przy użyciu długopisu proekologicznego) odpowiedź na pytania: *Jakie jest znaczenie życia?, Jakie są najważniejsze cele w życiu?, Co to jest proekologiczny sposób życia?*

Mgr PAWEŁ SKOWRON
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Kreowanie wiedzy ekologicznej w przedsiębiorstwie

Wiedza staje się podstawowym czynnikiem sukcesu przedsiębiorstwa. Funkcjonowanie przedsiębiorstwa, na podstawie podejścia zasobowego¹⁾, jest związane z zarządzaniem zasobami zarówno materialnymi, jak i niematerialnymi. Wiedza jest określana jako jeden z najistotniejszych zasobów, który powinien mieć swoje umocowanie na każdym poziomie zarządzania przedsiębiorstwem, tj. poziomie strategicznym (wizja i misja w oparciu o rozwój obszarów wiedzy) i operacyjnym (wdrożenie programów zarządzania wiedzą, czy szkoleń). W toku rozwoju, wiedza, stała się jednym z podstawowych czynników bogacenia się społeczeństw. Wiedza jest także nierozzerwalnym atrybutem kapitału ludzkiego i jako taka podlega ciągłym

¹⁾ Koncepcja zaproponowana przez D. Leonard-Barton'a z Harvard Business School, w której autor wskazuje, że czynnikami wyróżniającymi przedsiębiorstwo na tle innych są zasoby (aktywa rzeczowe i niematerialne), które przyczyniają się do generowania zysku.

Dlaczego niszczy przyrodę?, Jakie jest moje miejsce w świecie, przyrodzie, kosmosie?

Realizacja **zasady dziewiątej** jest możliwa poprzez wykorzystanie na wszystkich zajęciach aktywnych i grupowych form nauki. Ponadto prowadząca zajęcia stara się prowadzić proekologiczny styl życia i dzielić się ze studentami zarówno pozytywnymi jak i negatywnymi doświadczeniami z tym związanymi.

Podczas charakterystyki modelu konsumpcji zrównoważonej jest realizowana **zasada dziesiąta**. Studenci podzieleni na grupy mają za zadanie przygotować kampanię społeczną na rzecz zrównoważonej konsumpcji i sprawdzić jej skuteczność poprzez ilość i rodzaj deklaracji zmiany zachowania na proekologiczne, złożonych przez adresatów kampanii.

W artykule sformułowano następujące konkluzje.

1. Głównym celem w kształceniu ekonomistów na rzecz zrównoważonego rozwoju powinno być kształtowanie świadomości ekologicznej studentów.
2. Świadomość ekologiczna musi być rozumiana nie tylko jako wiedza o zależnościach *człowiek – środowisko przyrodnicze*, ale również takie jej racjonalne i emocjonalne przyswojenie, które wywołuje działania proekologiczne. Dlatego też w kształceniu ekonomistów na rzecz zrównoważonego rozwoju jest konieczne uwzględnienie zasad skutecznej edukacji ekologicznej.
3. Zasady edukacji ekologicznej mogą być realizowane w ramach każdego przedmiotu.

zmianom, co jest związane z ustawicznym procesem uczenia się.

Podnoszenie poziomu umiejętności pracowników przedsiębiorstwa, odbywa się poprzez specjalnie przygotowany („uszyty na miarę”) system szkoleń, przyczyniający się do kreowania zdolności do wykorzystania i przekształcania dostępnych informacji w wiedzę użyteczną zarówno samemu pracownikowi, jak i całemu przedsiębiorstwu. Kolejnym przykładem rozwoju wiedzy są małe zespoły pracownicze związane z rozwiązywaniem potencjalnych czy zaistniałych problemów. W ramach koncepcji TQM takie zespoły pracownicze są nazywane kołami jakości. Dzięki pracy tych zespołów jest możliwe tworzenie nowej wiedzy.

Kreowanie takich postaw, jak: angażowanie się, dzielenie się wiedzą, współpraca, zaufanie, odpowiedzialność za śro-

dowisko przyrodnicze to trudne zadanie stojące przed współczesnym przedsiębiorstwem. Niejednokrotnie wiąże się ono z koniecznością przełamania barier związanych np. z udostępnieniem wiedzy cichej.

W wielu organizacjach istnieje zjawisko akumulacji wiedzy przedsiębiorstwa w umysłach kilku pracowników. Nazywani są oni pracownikami wiedzy (kluczowymi pracownikami). Istnieje jednak znaczne ryzyko utraty tej wiedzy z chwilą odejścia tych pracowników.

Proces kreowania wiedzy można zidentyfikować w następujących etapach²⁾:

- 1) lokalizowanie wiedzy (opis i analiza otoczenia firmy w zakresie dotyczącym wiedzy)
- 2) pozyskiwanie wiedzy (określenie zasobów wiedzy, koniecznych i możliwych do pozyskania z zewnątrz)
- 3) rozwijanie wiedzy (tworzenie wiedzy specjalistycznej)
- 4) dzielenie się wiedzą i jej rozpowszechnianie (przekształcanie informacji w wiedzę użyteczną)
- 5) wykorzystanie wiedzy (produktywne zastosowanie wiedzy w procesie rozwoju przedsiębiorstwa)
- 6) zachowanie wiedzy (w jaki sposób zachować wiedzę dostępną).

Warto w tym momencie postawić kilka pytań dotyczących funkcjonowania wiedzy, zwłaszcza wiedzy ekologicznej, w przedsiębiorstwie, a mianowicie: *jakie są cele kreowania wiedzy?, w jaki sposób przedsiębiorstwo zdobywa przewagę dzięki dostępnym i rozwijanym zasobom wiedzy? i czy wykorzystuje wiedzę do rozwoju obszarów swojej działalności, stymulowania określonych postaw i zachowań interesariuszy, itp.?* Działania te wymagają od przed-

²⁾ Por. G. Probst, S. Raub, K. Romhardt: Zarządzanie wiedzą w organizacji, Oficyna Ekonomiczna, s. 41-44, Kraków 2004

Dr ANETTA ZIELIŃSKA
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Rola edukacji ekologicznej dla obszarów chronionych

Funkcjonowanie obszarów chronionych zależy między innymi od wiedzy społeczeństwa na temat walorów środowiska. Wiedza ta jest skorelowana z edukacją ekologiczną, która powinna się przyczynić między innymi do zrozumienia i zaakceptowania przez społeczeństwo, a w szczególności społeczność lokalną, idei ochrony przyrody.

Edukacja ekologiczna kształtuje świadomość ekologiczną społeczeństwa. Wiedza o tych obszarach jest zatrważająco niska, co przekłada się między innymi na brak zrozumienia możliwości rozwojowych obszarów chronionych upatrywanych np. w ich ekologizacji. Dlatego też istotna jest edukacja ekologiczna na temat zagrożeń i szans funkcjonowania obszarów chronionych. Społeczeństwo musi być przekonane, że istnienie tych obszarów jest szansą rozwoju

siębiorstwa dokonania zmiany w kulturze organizacyjnej. W sposób szczególnie dotyczy to zasobów przyrodniczych, a ściślej – problemu ich nadmiernej eksploatacji. Pomocnym instrumentem w kreowaniu zachowań i kompetencji ekologicznych może być wdrożony system zarządzania (np. system zarządzania środowiskowego, wg norm ISO 14001, czy rozporządzenia EMAS). Jest to krok w budowaniu koncepcji zrównoważonego rozwoju, opartego na zasadach poszanowania środowiska przyrodniczego, integrowania i równoważenia elementów społecznych, ekonomicznych i instytucjonalnych.

Autor tego opracowania dokonał analizy mechanizmów kreowania wiedzy ekologicznej w wybranej grupie (małych, średnich i dużych) przedsiębiorstw z województwa dolnośląskiego. W tym celu zastosowano badanie ankietowe, skierowane do osób zajmujących kierownicze stanowiska. Ankieta ma na celu zbadanie:

- a) funkcjonowania procesów zarządzania wiedzą ekologiczną w przedsiębiorstwie,
- b) sposobów budowania przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstwa w oparciu o czynnik ekologiczny,
- c) realizacji polityki edukacji ekologicznej w przedsiębiorstwie,
- d) stosowania narzędzi doskonalenia wiedzy ekologicznej,
- e) mechanizmów wykorzystania wiedzy ekologicznej w produktach, czy stymulowaniu zachowań i postaw interesariuszy.

Wyniki ankiety zostaną zaprezentowane w niniejszym opracowaniu.

i poprawy jakości życia, a przez to i dobrobytu ekonomicznego.

Obszary chronione są praktycznym przykładem dla edukacji ekologicznej. Dlatego też przyczynią się one do udoskonalenia systemu wartości, postaw i zachowań społeczeństwa na zmiany zachodzące w środowisku przyrodniczym. W rezultacie społeczeństwo będzie odznaczało się większą wrażliwością przyrodniczo-kulturową i świadomością ekologiczną.

Szczególne role w procesie edukacji ekologicznej przypada organizacjom społecznym w szczególności NGO-om, które obserwują poczynania władz lokalnych i uczestniczą w procesie realizacji zadań dotyczących ochrony przyrody.